Fotonovela

Tarinoita etelästä ja pohjoisesta

OHJAAJAN OPAS

SISÄLLYS

MIKÄ ON FOTONOVELA? 5

ENNEN TYÖPAJAA 6

FOTONOVELA-TYÖPAJAN TOTEUTUS 7

1. TARINOINTIIN VIRITTÄYTYMINEN JA MOTIVOINTI 9
2. AKTIIVISUUTEEN HERÄÄMINEN JA TARINAN IDEOINTI 13
3. KUVAKÄSIKIRJOITUKSEN LAATIMINEN 16
4. TUUMASTA TOIMEEN: TEKSTIEN KIRJOITUS JA VALOKUVAAMINEN 18
5. TARINOIDEN LATAAMINEN FOTONOVELA-SIVUSTOLLE 22
6. OMAN TARINAN ESITTELY JA TOISTEN TARINOIHIN TUTUSTUMINEN 25
7. ERI MAIDEN NUORTEN TARINOIHIN TUTUSTUMINEN 23

Fotonovela syntyi vapaaehtoisvoimin 33

Lisätietoa 35

LIITE: Tiedote koteihin 36

Kirjoittajat
Leena Honkasalo
Virve Turunen
Elina Myllylä

Kuvat
Pamela Arslan
s.18 Suomalaisten, bolivialaisten ja guatemalalaisten nuorten Fotonovela-tarinoista

Taitto
Risto Einiö

Kiitokset
Antti Halonen ja Eeva Kemppi

Julkaisija
TAKSVÄRKKI ry
DAGSVERKE rf

Julkaisuvuosi **2015**

ISBN 978-952-67663-7-9 (nid.)
ISBN 978-952-67663-8-6 (PDF)

TUETTU ULKOMINISTERIÖN KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN

Tervetuloa Fotonovelan maailmaan!

Luokaa omat tarinanne ja antautukaa kertomusten vietäviksi pistäytyen maailman eri kolkissa. Mitä nuoret haluavat kertoa maailmasta, jossa he elävät? Mitä he ajattelevat oikeuksistaan? Mistä nuoret unelmoivat? Mihin epäkohtiin he haluavat puuttua ja vaikuttaa?

Tarinointi on siirtynyt yhä enemmän leiritulien ja kirjojen ääreltä televisioon, radioon, internetiin, sosiaaliseen mediaan ja muihin digitaalisiin kanaviin. Internet mahdollistaa tarinoiden jakamisen toisella puolella maailmaa asuvien ihmisten kanssa: ovet ovat avoinna kulttuuri- ja kielirajat ylittävälle viestinnälle ja toisilta oppimiselle!

Jokaisella on mielipiteitä ja ainutlaatuista sanottavaa. Fotonovela antaa tilaisuuden kertoa sen. Fotonovela on nuorten tarinoita etelästä ja pohjoisesta – mielipiteenvaihtoa sekä kokemusten ja kertomusten jakamista valokuvien ja tekstien avulla.

Fotonovela-työpaja koostuu seitsemästä vaiheesta. Viimeinen vaihe sisältää globaalikasvatukseen sopivia toiminnallisia tehtäviä, joiden avulla eri maissa luotuja Fotonovela-tarinoita voi käsitellä ryhmän kanssa, vaikkei koko työpajaa toteuttaisikaan. Fotonovela-työpaja voi myös toimia johdantona ilmiöoppimisen jaksoon: tehtäväosion lopusta löytyy harjoitus tutkittavan ilmiön rajaamista ja selkeyttämistä varten.

Kaikki Fotonovela-tarinat löytyvät internetistä osoitteesta www.fotonovela.fi.

Antoisia hetkiä Fotonovelan parissa!

MIKÄ ON FOTONOVELA?

Fotonovela-työpajoissa nuoret eri puolella maailmaa luovat tarinoita samoista aiheista ja samalla tekniikalla mutta kukin omasta kokemusmaailmastaan käsin. Valmiit Fotonovela-tarinat julkaistaan helppokäyttöisellä internetsivustolla www.fotonovela.fi. Tarinat ovat luettavissa suomeksi, espanjaksi ja englanniksi, jotta nuoret eri maissa voivat tutustua toistensa tarinoihin.

Fotonovela-menetelmä on suunniteltu tukemaan suomalaisten opetussuunnitelmien arvopohjan ja tavoitteiden toteutusta käytännössä. Se on oppiainerajoja ylittävä menetelmä perusopetuksen laaja-alaisten osaamiskokonaisuuksien toteutukseen. Fotonovela sopii stereotypioiden purkuun sekä kyseenalaistamisen ja argumentoinnin harjoitteluun. Ennen kaikkea Fotonovelan luova työskentelyote tarjoaa nuoren omaan kokemukseen perustuvan, nuoren osallisuutta, vaikuttamista ja mielipiteen ilmaisua tukevan alustan oppimiselle. Menetelmä auttaa hahmottamaan maailmaa ja tukee kulttuurisen osaamisen ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Fotonovela kehittää monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologista osaamista.

Fotonovela antaa nuorille puheenvuoron. Fotonovela-tarinoissa nuoret ovat aktiivisia toimijoita ja heidän omat ajatuksensa ja mielipiteensä pääsevät kuuluviin sanoin ja kuvin. Nuoret rajaavat aiheen ja valitsevat näkökulman itse. Fotonovela-työpaja sopii yläkouluun ja toiselle asteelle.

ENNEN TYÖPAJAA

Minkä ikäisille fotonovela sopii?

Yli 11-vuotiaille, erityisesti yläkouluikäisille

Minkä kokoinen ryhmä työpajaan voi osallistua?

Minimi 6, maksimi 30 osallistujaa. Ohjaajia on hyvä olla kaksi, jos oppilasmäärä ylittää 15.

Kuinka paljon aikaa tarvitaan?

Suositus: 3 x 90 minuuttia työskentelyaikaa tai yksi kokonainen työpajapäivä

Mitä tarvitaan?

- Jokaiselle ryhmälle oma kamera, älypuhelin tai tablettitietokone valokuvaamista varten. Kuvat pitää pystyä siirtämään kamerasta tietokoneelle tai lataamaan älypuhelimelta tai tabletilta suoraan www.fotonovela.fi -sivustolle.
- Jokaiselle ryhmälle oma tietokone tai tabletti tekstien kirjoittamista varten.
- Papereita ja kyniä.
- Vaatteita, asusteita ja esineitä rekvisiitaksi kuvauksiin (tarpeen mukaan).
- Rajattomasti mielikuvitusta!

Etukäteisvalmistelut

1. **Tilaa tunnus Fotonovela-tarinoiden luomista varten** hyvissä ajoin ennen työpajaa osoitteesta fotonovela@taksvarkki.fi.

2. **Pyydä alaikäisten oppilaiden vanhemmilta etukäteen lupa** sille, että oppilaat saavat esiintyä kuvissa ja että heidän tuotoksensa saa julkaista (katso **Tiedote kotiin** -liite s. 36).

3. **Selvitä käytettävissä olevat välineet** (kamerat, kännykkäkamerat ja tietokoneet) ja tarkista niiden toimivuus.

4. **Tietokoneiden tai tablettien tulee olla yhteydessä internetiin,** jotta tarinat voi julkaista www.fotonovela.fi -sivustolla.

FOTONOVELA-TYÖPAJAN TOTEUTUS

Ohjaaja suunnittelee itse työpajansa rakenteen, mutta tässä on esimerkki työpajan rungosta, jota voi käyttää tai muokata haluamallaan tavalla.

45 min **1.** **Tarinointiin virittäytyminen ja motivointi** s.9

Orientoitukaa työpajaan ja käykää läpi tarinan rakenne. Tehkää harjoitukset **Totta vai tarua** ja **Kuvista tarinaksi**.

45 min **2.** **Aktiivisuuteen herääminen ja tarinan ideointi** s.13

Tehkää **Hämähäkinseitti**-harjoitus, jonka yhteydessä oppilaat päättävät, mistä aiheesta alkavat työstää omia tarinoitaan.

45 min **3.** **Kuvakäsikirjoituksen laatiminen** s.16

Aloittakaa tarinoiden suunnittelu ja tehkää kuvakäsikirjoitus.

45 min **4.** **Tuumasta toimeen: tekstien kirjoitus ja valokuvaus** s.18

Luokaa tarinan osat ottamalla kuvat ja kirjoittamalla tekstit.

30 min **5.** **Tarinoiden lataaminen Fotonovela-sivustolle** s.22

Viimeistelkää tarinat teksteineen ja kuvineen ja julkaiskaa ne verkossa.

5 min /ryhmä **6.** **Oman tarinan esittely ja toisten tarinoihin tutustuminen** s.25

Tutustukaa jokaisen ryhmän tarinaan.

45 min **7.** **Eri maiden nuorten tarinoihin tutustuminen** s.26

Tutustukaa eri maissa tehtyihin tarinoihin ja pohtikaa niiden viestejä ja sisältöä harjoitusten avulla. Tehkää harjoitukset **Ensivaikutelma** sekä **Yhtäläisyydet ja eroavaisuudet**.

Fotonovela-työpajaa voi käyttää johdantona ilmiöoppimisen projektiin. Tällöin siltana ilmiöprosessiin toimii harjoitus **Sama teema, eri maa** (sivu 31).

1. TARINOINTIIN VIRITTÄYTYMINEN JA MOTIVOINTI

Ennen omien tarinoiden luomista on hyvä virittäytyä tarinointiin ja tutustua sen eri keinoihin. Fotonovela-tarinoihin tutustuminen harjoitusten kautta valmistaa ja innostaa luomaan oman tarinan!

TOTTA VAI TARUA?

Tavoite:
- Saada esimerkkejä hyvistä, kantaaottavista tarinoista
- Hahmottaa, että tarinassa todelliset ja kuvitteelliset elementit voivat linkittyä
- Nähdä fotonovela-tarinat osana meitä ympäröivää tarinaperinnettä

Kesto: 15 min

Tarvikkeet: internet-yhteys, dataprojektori

Tutustukaa yhdessä joko tarinaan ***Katujen vaarat*** (Meidän yhteiskuntamme -teema, Bolivia) tai tarinaan ***Itämeri, kaunis meri*** (Ympäristö ja kestävä kehitys -teema, Suomi). Miettikää ensin pareittain ja sitten yhdessä seuraavia kysymyksiä:

- Onko tarina totta? Vai tarua? Vaiko sekä että?
- Kertooko tekijä tarinassa omasta elämästään? Mitkä tarinan elementit saattavat olla nuoren omasta elämästä?
- Mitkä muut kuin omakohtaiset kokemukset tarinaan saattavat päätyä?
- Ennen tarinoita kerrottiin suullisesti kun ihmiset kokoontuivat yhteen. Miten digiyhteiskunnassa kerrotaan tarinoita?
- Miten muuttuvat tarinointitavat ja -perinteet näkyvät nuorten tarinoissa?

TARINAN AINEKSET

Tavoite:
- Palauttaa mieleen, millainen on tarinan rakenne ja mitä elementtejä tarinaan kuuluu
- Kehittää tarina-analyysin taitoja

Kesto: 15–30 min riippuen siitä, tarkastellaanko yhtä vai useampaa tarinaa

Tarvikkeet: internet-yhteys, dataprojektori

Lukekaa yhdessä joko ***Unelma ihmeellisestä kaupungista*** (Ympäristö ja kestävä kehitys, Bolivia) tai ***Unelma vai painajainen?*** (Meidän yhteiskuntamme, Suomi). Tutkikaa tarkkaan myös kuvia. Pohtikaa sitten yhdessä:

- Mikä on alkutilanne? Mistä tarina lähtee liikkeelle?
- Mitä alun jälkeen tapahtuu?
- Onko tarinassa käännekohta – hetki, joka muuttaa tapahtumien kulkua? Mikä? Mitä käännekohdasta seuraa?
- Miten tarina loppuu? Onko loppu monitulkintainen?
- Kuka on tai ketkä ovat tarinan päähenkilö(t)? Muuttuvatko he tarinan kuluessa?
- Millaisia ristiriitoja tarinassa esiintyy?
- Miksi tarinan tekijä on halunnut kertoa tämän tarinan? Mitä hän haluaa tarinallaan viestiä?
- Pyrkiikö tekijä vaikuttamaan tarinalla johonkin? Mihin?
- Minkälaisia mielikuvia ja tuntemuksia tarina herättää?

YHTEISTÄ TARINAA RAKENTAMASSA

Tavoite:
- Harjoitella tarinan rakentamista
- Ymmärtää, että tarinan luominen ei ole mutkikasta vaan että tarina voi syntyä luontevasti ja vaivatta

Kesto: Osallistujamäärästä riippuen 10–20 min

Tarvikkeet: Ohjaajalle paperi ja kynä tai vaihtoehtoisesti tietokone kirjoittamista varten

Tarinan rakentamista voitte harjoitella sadutusmenetelmää käyttämällä. Asettukaa istumaan tai seisomaan piiriin ja rauhoittukaa yhteiseen tarinointihetkeen. Alkukipinäksi voitte halutessanne ottaa yhden Fotonovela-tarinoiden kuvista, josta lähdette liikkeelle, mutta voitte luoda tarinan myös ns. tyhjästä. Ensimmäinen aloittaa tarinan. Seuraava jatkaa tarinaa. Edetkää piirissä, kunnes viimeinen päättää tarinan. Nyrkkisääntönä voi pitää, että jokainen sanoo vuorollaan yhden lauseen tai virkkeen, mutta siitä ei tarvitse pitää orjallisesti kiinni. On tärkeää kuunnella muita, jotta tarinasta tulee kokonaisuus. Kirjoita tarina muistiin sitä mukaa, kun se syntyy. Kun viimeinen on vienyt tarinan päätökseen, lue se ääneen ja kysy osallistujilta, haluavatko he muuttaa jotain. Mahdollisten muutosten jälkeen yhteinen tarina on valmis.

KIRJOITTAMINEN

Tavoite:
- Päästä eroon turhasta itsekritiikistä ja tyhjän paperin kammosta
- Ymmärtää, että tekstiä voi tuottaa nopeasti, liikoja miettimättä

Kesto: 15 min

Tarvikkeet: kynä ja paperi jokaiselle osallistujalle

Jokainen saa kynän ja tyhjän paperin. Anna osallistujille 10 minuuttia aikaa ja pyydä heitä kirjoittamaan yksinkertaisesta aiheesta (esim. Perhe, Unelmani, Luonto). Kirjoittaminen alkaa saman tien. Tavoitteena on, että kynä ei nouse paperista koko kymmenen minuutin aikana. Jos yhtäkkiä ei keksi, mitä kirjoittaa, voi yksinkertaisesti kirjoittaa: ”Nyt ei tule mitään mieleen”. Tärkeintä on, että kirjoittaminen ei keskeydy. Oikeinkirjoitusta ja käsialaa ei tarvitse miettiä. Kun aika tulee täyteen, jokainen lukee hiljaa läpi oman tekstinsä, mutta tekstejä ei käsitellä yhdessä eikä lueta ääneen.

KUVAAMINEN

Tavoite: Ymmärtää, miten abstrakteja asioita voi ilmaista kuvallisesti

Kesto: 20 min

Tarvikkeet: kamera jokaiselle parille

Harjoitus tehdään pareittain. Anna jokaiselle parille sama teema: jokin moniselitteinen, abstrakti aihe kuten yksinäisyys, ystävyys tai ilo. Parit suunnittelevat valokuvansa nopeasti, muutamassa minuutissa, ja ottavat sen sitten kameralla. Koko ryhmä kokoontuu katsomaan kuvat. Pohtikaa yhdessä, miten annettu teema näkyy kuvissa ja miten eri tavoin samaa aihetta voi kuvissa käsitellä.

KUVISTA TARINAKSI

Tavoite: Oivaltaa, että myös pelkkien kuvien avulla voi kertoa tarinaa.

Kesto: 25–30 min

Tarvikkeet: Kamera jokaiselle parille ja keino siirtää kuvat tietokoneelle, jotta ne voidaan heijastaa datatykillä taululle

Jaa osallistujat ryhmiin ja anna heille aihe, josta kehitellä tarina. Aiheena voi olla esimerkiksi Nuori pulassa. Ryhmät kertovat tarinan ainoastaan kuvien avulla. Sopiva määrä kuvia on 3–5. Jokainen ryhmä ensin suunnittelee ja sitten ottaa kuvat pohtien tarkkaan, mitkä kuvat valitsee viemään tarinaa eteenpäin. Tarkastelkaa lopuksi ryhmien tarinoita yhdessä ja pohtikaa, millainen tarina syntyy pelkkien kuvien avulla.

UNLIMITED-63

2. AKTIIVISUUTEEN HERÄÄMINEN JA TARINAN IDEOINTI

Fotonovelassa idea on, että nuoret luovat tarinoita, joissa he kertovat itselleen merkityksellisistä asioista ja tuovat esille asioita omasta lähiympäristöstään ja elämänpiiristään. Osallistujat pääsevät pohtimaan, mitä ovat ne asiat, jotka he haluavat tuoda esille, joihin he haluavat vaikuttaa tai joihin he haluavat muutosta. Nuoria kannattaa kannustaa miettimään kysymystä laajemmin kuin vain koulun piirissä. Tavoitteena on luoda tarinoita, jotka käsittelevät nuorten elämää ja arkea mahdollisimman kokonaisvaltaisesti!

HÄMÄHÄKINVERKKO

Tavoite:
- Virittäytyä oman tarinan luomiseen
- Kääntää ajatukset siihen, mihin omassa ympäristössä haluaa vaikuttaa

Kesto: 25–30 min

Tarvikkeet: lankakerä, kysymykset taululle tai valkokankaalle heijastettuna, taulu tai paperi ajatusten kirjaamista varten

Vaihe 1

Miettikää, mitkä teille merkitykselliset asiat kaipaavat muutosta ja mihin haluaisitte omassa elämässänne vaikuttaa. Ideoinnin tueksi voit kysyä esimerkiksi:

- Mihin haluat vaikuttaa?
- Onko jokin asia, joka on mielestäsi väärin?
- Minkä asian haluat tuoda muiden tietoisuuteen?
- Mistä haluat kertoa tarinan?

On tärkeää, että jokainen miettii kysymystä omalla kohdallaan. Mielen päällä oleva asia voi olla aivan arkinen – vaikkapa lähikuntosalin laitteiden kunto tai julkiseen hammashuoltoon jonottaminen.

Asettukaa yhdessä rinkiin. Ensimmäinen ottaa lankakerän pään ja sanoo, mihin haluaisi vaikuttaa tai mitä haluaisi muuttaa. Hän pitää langan päästä kiinni ja heittää kerän toiselle henkilölle, joka kertoo oman ajatuksensa. Tätä jatketaan, kunnes jokainen on saanut suunvuoron ja ringin keskelle on muodostunut hämähäkinverkko. Kirjaa sanat taululle tai paperille.

Vaihe 2

Jaotelkaa syntyneet ideat Fotonovelan teemojen mukaan. Teemat ovat:

- Meidän yhteiskuntamme
- Nuorten oikeudet
- Ympäristö ja kestävä kehitys
- Ihmissuhteet

Tämän voi tehdä eri tavoin. Jokaiselle teemalle voi sopia oman värin ja ympyröidä siihen kuuluvat ideat tuon värisellä tussilla. Ideat voi myös kirjoittaa liimalapuille, merkitä taulun eri kulmiin neljä teemaa ja kuljettaa laput oikealle paikalle. Tarkoitus on, että luokittelun tekevät osallistujat ja ohjaaja vain fasilitoi prosessia.

Vaihe 3

Näiden aiheiden pohjalta osallistujat lähtevät työstämään tarinaansa. Tarinan voi tehdä yksin, pareittain vai pienissä ryhmissä. Jos aikaa on vähän, voi olla parempi tehdä tarinat ryhmissä. Osallistujat valitsevat tarinalleen aiheen, jonka ei tarvitse olla mikään vaiheessa 1 ehdotetuista näkökulmista, vaan voi rakentaa ja kehittää eteenpäin aivan uutta ideaa. Tärkeintä on löytää tarina, jonka aidosti haluaa kertoa!

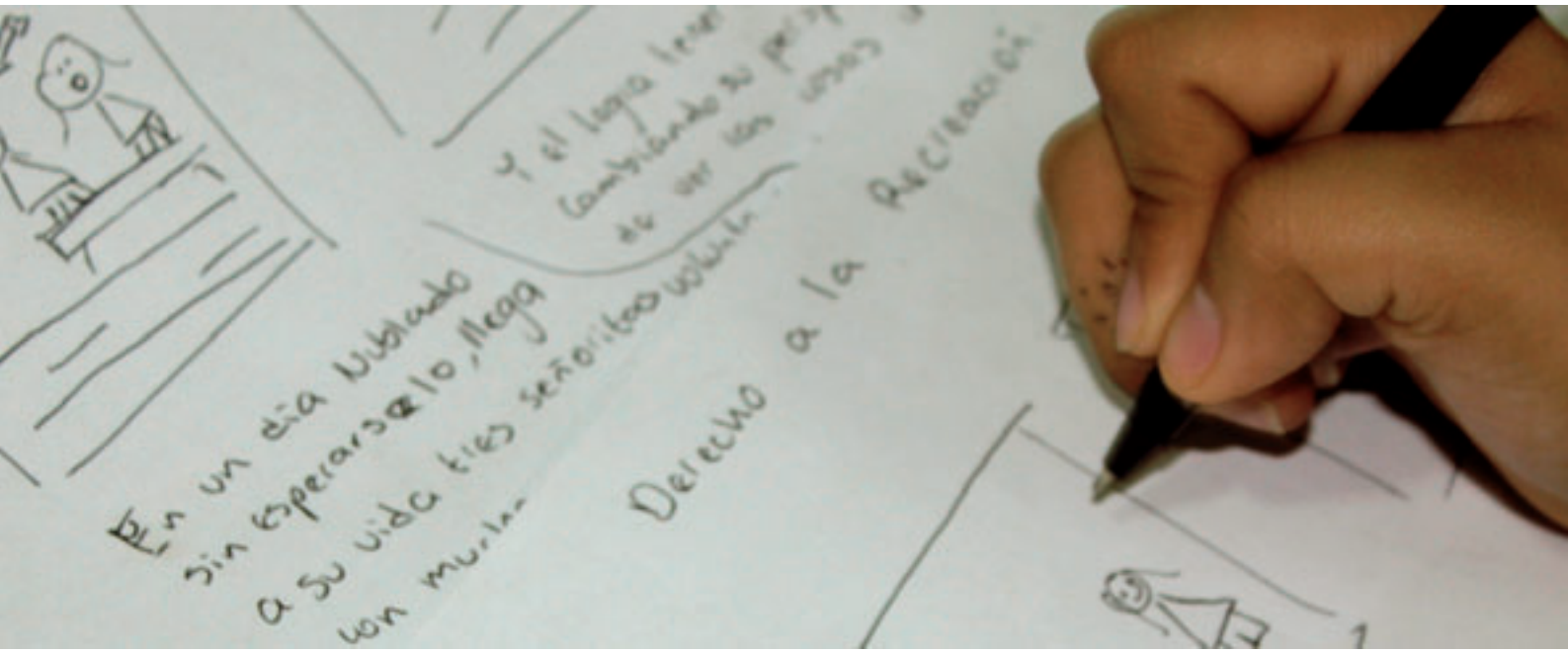
En un día cualquiera
sin esperarlo, llega
a su vida tres señoritas voluntarias
con mucha
Derecho a la

3. KUVAKÄSIKIRJOITUKSEN LAATIMINEN

Kuvakäsikirjoitus auttaa luomaan kuvan ja tekstin tasapainoa tarinaan. Kuvakäsikirjoitusvaiheessa osallistujat suunnittelevat tarinansa huolellisesti ja miettivät, millaisten kuvien ja sanojen avulla he haluavat sen kertoa.

Tavoite:
- Hahmottaa tarinan rakennetta ja sen kertovaa luonnetta
- Suunnitella tarinalle mahdollisimman valmiit tekstit ja kuvat

Kesto: 45 min

Tarvikkeet: paperia ja kyniä

Fotonovelassa tarina koostuu sivuista, joista jokaisella on yksi kuva ja tekstiä. Tehkää kutakin sivua varten luonnos: piirtäkää suunnitelluista valokuvista luonnokset ja hahmotelkaa tekstiä ranskalaisin viivoin tai lyhyillä lauseilla. Hahmotelkaa kukin sivu omalle paperiarkilleen, jolloin kokonaisuutta miettiessä on helppo muuttaa sivujen järjestystä ja poistaa sivuja tarpeen mukaan. Keksikää tarinalle otsikko. Kekseliäs otsikko erottaa tarinan muista!

Kuvakäsikirjoitus-esimerkki: Ketun tarina

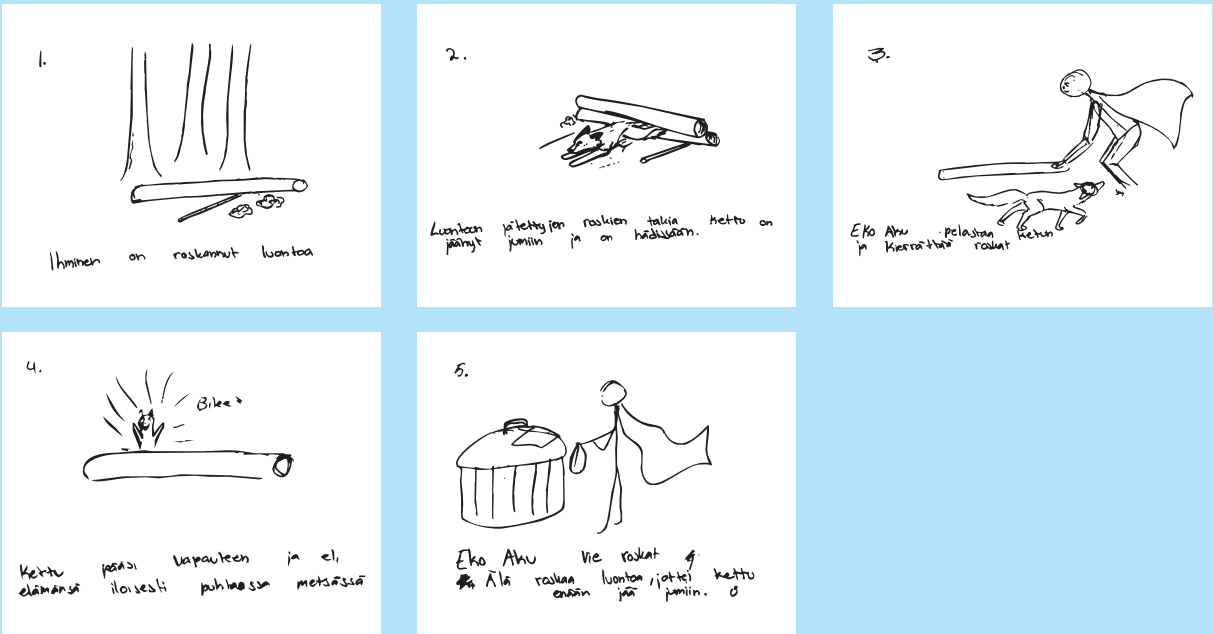

Kun kuvataan ihmisiä, nyrkkisääntönä kannattaa pitää, ettei heitä tarvitse esittää tunnistettavasti. Luovalla otteella on mahdollista rakentaa ilmaisuvoimaisia ja kiinnostavia kuvia myös niin, että kuvissa esiintyvien henkilöiden kasvot jäävät piiloon.

Käy ennen tarinan toteutusta jokainen kuvakäsikirjoitus läpi yhdessä tekijän tai ryhmän kanssa. Jos tarinan rakenteessa on ongelmia tai kuvat ovat keskenään hyvin samankaltaisia tai vaikeasti toteutettavissa, pyydä tekijöitä miettimään käsikirjoitustaan tarkemmin. Osallistujien kanssa on lisäksi hyvä keskustella yksityisyyden rajoista. Tarinat voivat olla tositarinoita, mutta niistä ei pidä voida tunnistaa henkilöitä, koska tarinat julkaistaan verkossa ja ne ovat siis kaikkien vapaasti luettavissa. Tarinoiden sisältö ei myöskään saa olla loukkaava tai muuten hyvien tapojen vastainen.

Fotonovelan tarkoituksena ei ole kirjoittaa tarinaa ja kuvittaa sitä.

Kuvat ovat yhtä merkittävä väline tarinankerronnassa kuin tekstikin. Kuvissa esiintyviä asioita ei tarvitse selittää tekstissä, vaan teksti voi kuvata tapahtumaa yleisellä tasolla ja kuva tuoda sille yksityiskohtia. Kuvilla voi ilmaista esimerkiksi tunnetiloja, toimintatapoja, välineitä ja ominaisuuksia.

Fotonovela-tarinat voivat olla eripituisia. Sopiva tarinan mitta on 4–6 sivua. Tärkeintä on, että osallistujat jaksavat tehdä tarinansa huolella!

Vinkkejä kuvan suunnitteluun

Kuvakulmalla ja muulla sommittelulla voi luoda erilaisia tunnelmia

- Suoraan edestä otettu kuva tuo kohteen lähemmäksi katsojaa.

- Alaviistosta otettu kuva voi luoda kookkaan ja arvokkaan vaikutelman.

- Yläviistosta otettu kuva voi pienentää tai etäännyttää kohdetta.

- Kuvaan voi rajata vain ne asiat, joita haluaa korostaa.

- Vahvoilla valon ja varjon kontrasteilla voi luoda dramatiikkaa.

- Jotta tarinan kuvakerronnasta tulee elävämpää, on hyvä käyttää sekä lähikuvia (kädet, osa kasvoista, yksittäinen esine) että laajakuvia (maisema, näkymä, sisätila, huone).

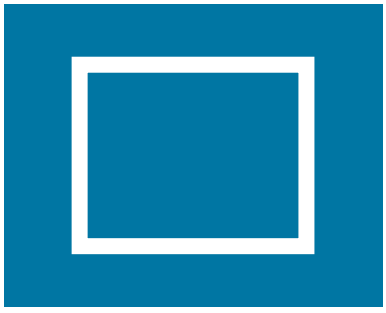

- Rajaa valokuva aiheineen jo kuvan ottohetkellä sellaiseksi kuin sen haluat tarinaa varten.

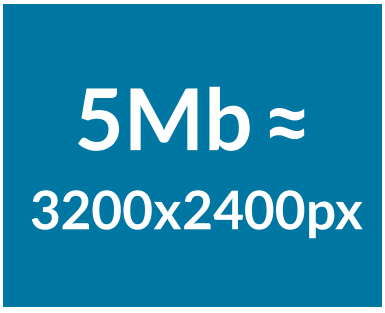

- fotonovela.fi -sivustolle voi ladata enintään 5 megatavun kokoisen kuvan. Määritä kuvan koko valmiiksi suoraan kameran asetuksista.

4. TUUMASTA TOIMEEN: TEKSTIEN KIRJOITUS JA VALOKUVAAMINEN

Kun kuvakäsikirjoitus on valmis, on aika aloittaa tekstien kirjoittaminen ja valokuvaus. Huolellisen virittäytymisen ja suunnittelun jälkeen tämä vaihe on hyvin käytännönläheinen. Osallistujat pääsevät luomaan valmiiksi oman tarinansa ja saavat oman äänensä kuuluviin!

Tavoite:
- Kirjoittaa tekstit valmiiksi
- Toteuttaa suunnitellut valokuvat

Kesto: 45 min

Tarvikkeet: paperia ja kyniä tai tietokone tekstien kirjoittamiseen, kamera kuvien ottamiseen

Tekstien kirjoitus

Kuvakäsikirjoituksen tekstit ovat suuntaa-antavia. Nyt on aika keskittyä mielenkiintoisen tekstin kirjoittamiseen kuvien tueksi. Tarinaa voi elävöittää herkullisilla yksityiskohdilla.

Käyttäkää esimerkiksi seuraavia apukysymyksiä:
- Millainen on päähenkilön tausta?
- Minkälainen on tarinan ympäristö?
- Miten tietty yksityiskohta vaikuttaa tarinaan?
- Miltä tarinan henkilöistä tuntuu?
- Mitä on tapahtunut aikaisemmin?
- Miksi tällaiseen tilanteeseen on päädytty?
- Mitä kuvassa ei näy?

TÄRKEÄÄ!

Jokainen kirjoittaa Fotonovela-tarinan omalla tyylillään, eivätkä kielioppivirheet tai muut tekniset seikat haittaa hyvää tarinaa. Kirjoittaminen on vapaampaa kuin esimerkiksi ainekirjoituksessa. Tärkeintä on, että teksti on luettavaa ja tarinan lukija ymmärtää, mitä kertoja haluaa tarinallaan viestiä.

Valokuvaaminen

Kuvakäsikirjoituksessa tarinan valokuvat on jo hahmoteltu ja suunniteltu. Hyvän suunnittelun jälkeen valokuvaaminen on helppoa ja mielekästä. Osallistujien kannattaakin tässä vaiheessa käyttää hetki rekvisiitan kokoamiseen ja lavastuksen toteuttamiseen.

Kuvien tekninen taso ei ole tärkeä; hyvin yksinkertaisillakin kuvilla voi ilmaista paljon.

Miettikää valokuvaamiseen ryhtyessänne seuraavia asioita:

- Onko suunnitellun kuvan tunnelma kohdallaan?
- Miten lavastusta voisi vielä kehittää?
- Miten varmistetaan, etteivät kuvissa esiintyvät henkilöt ole tunnistettavissa?

Kuvankäsittely (vapaaehtoinen)

Kuvankäsittely ei kuulu Fotonovela-työpajaan, mutta jos osallistujilla on erityistä kiinnostusta sitä kohtaan, kuvia saa muokata. Kuvien käsittely on nykyaikaa ja nuorten todellisuutta. Se on lisäksi hieno taito hallita. On tärkeää keskustella nuorten kanssa kuvankäsittelyn etiketistä ja tavoitteista – päämääränä on, että kuva säilyy luonnollisena. Kuvankäsittelyyn kuluvaa aikaa ei ole laskettu mukaan työpajan aikatauluun.

Hyvän etiketin puitteissa kuvankäsittelyllä voi parantaa kuvan laatua:

- suoristamalla horisontti
- rajaamalla kuvaa
- korjaamalla valotusta
- sumentamalla taustan
- säätämällä väriavaruutta ja -kylläisyyttä sekä yksittäisten kohteiden väriä (esim. taivas tummemmaksi)
- säätämällä kontrastia
- pienentämällä kuvan pikselikokoa
- terävöittämällä kuvaa
- pienentämällä kuvan tiedostokoko pakkaamalla ja muuttamalla formaattia

TÄRKEÄÄ!

Tarinoissa käytetään vain osallistujien työpajassa itse ottamia kuvia, ei esimerkiksi internetistä ladattuja tai omia, aiemmin otettuja kuvia. Koska kuvat julkaistaan internetissä, on tärkeää, että kuvausluvat ovat kunnossa (ks. s. 35, Tiedote koteihin). Jos oppilaan omaa tuotosta tai kuvaa ei saa ladata internetiin, voi hän kuitenkin toimia osana ryhmää tarinan suunnittelussa ja luomisessa.

tigo
tigo
¡MAS SABOR!

5. TARINOIDEN LATAAMINEN FOTONOVELA-SIVUSTOLLE

Kaikki sivuston toimintaa koskevat ohjeet löytyvät klikkaamalla vasemman alakulman kysymysmerkkiä.

Ongelmatilanteissa ota yhteyttä fotonovela@taksvarkki.fi tai p. 09 5845 5504.

1. Tallentakaa valmis teksti sekä tarinan sivujen mukaan numeroidut valokuvat tietokoneelle.

Fotonovela-sivustolle ladattavat kuvat voivat olla korkeintaan 5 megatavun kokoisia. Valitse kamerasta asetus, jolla otettavat kuvat eivät ole suurempia kuin 3200 x 2400 pikseliä. Kuvat voi pienentää kuvankäsittelyohjelmalla ennen, kuin ne ladataan Fotonovela-sivustolle.

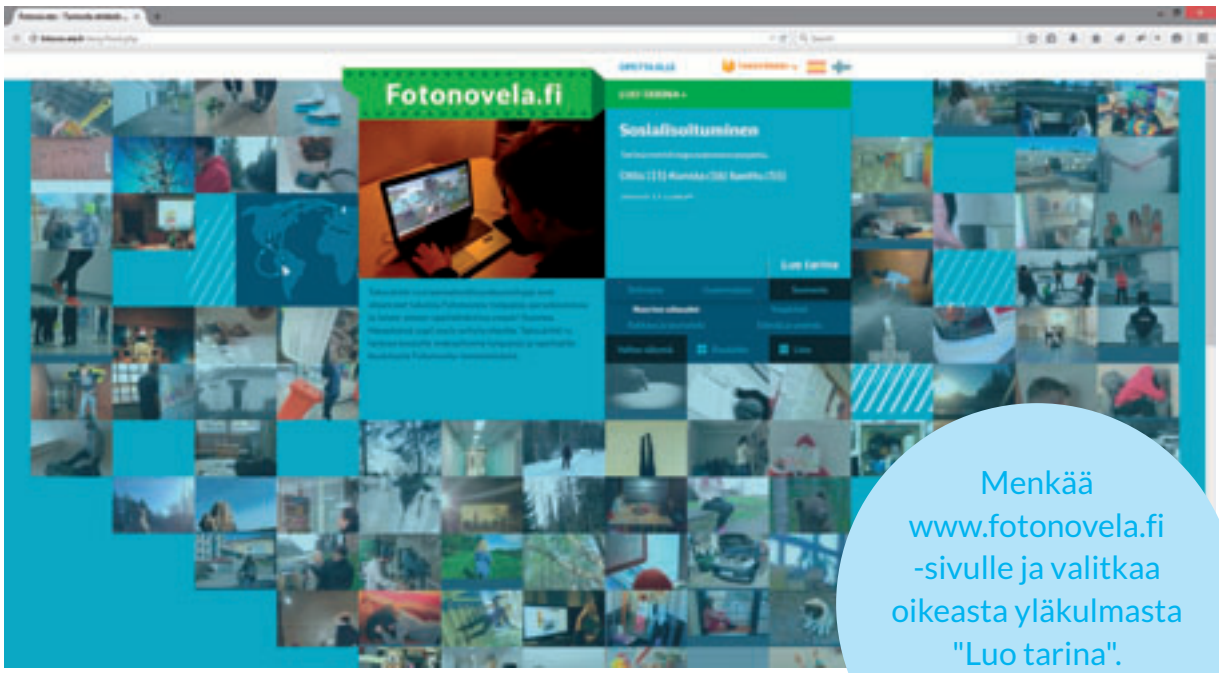

Menkää www.fotonovela.fi -sivulle ja valitkaa oikeasta yläkulmasta "Luo tarina".

2.

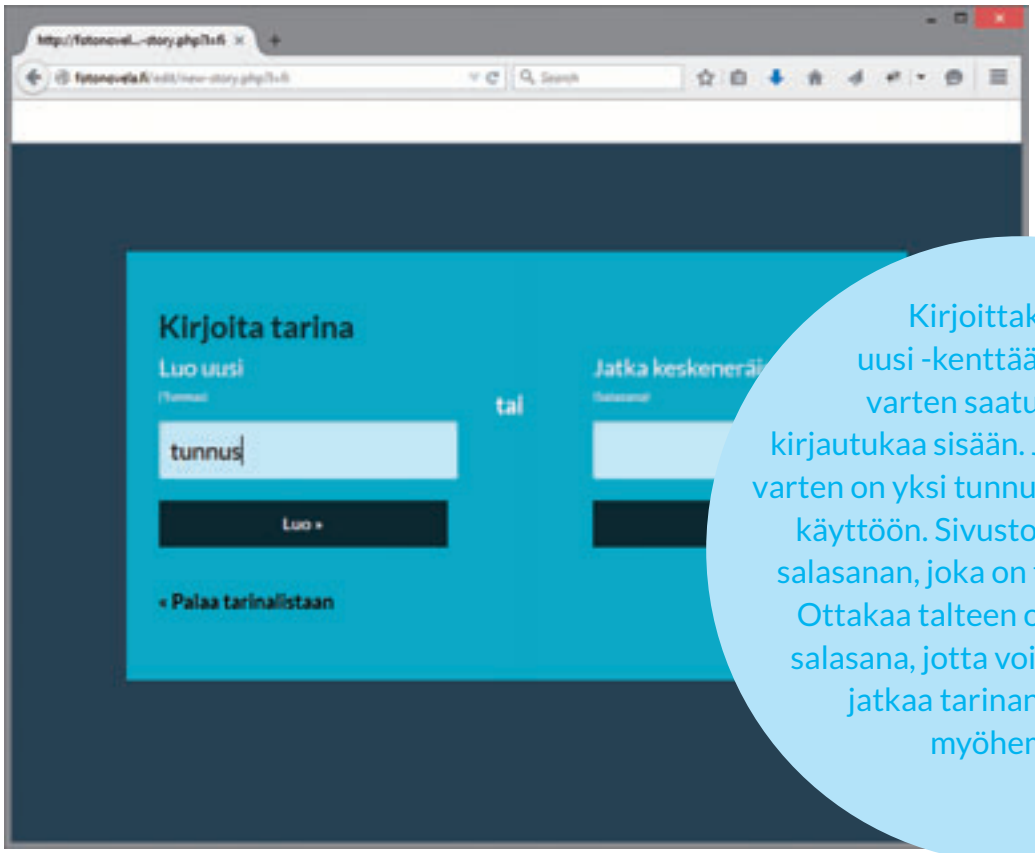

3.

Kirjoittakaa Luo uusi -kenttään työpajaa varten saatu tunnus ja kirjautukaa sisään. Jokaista työpajaa varten on yksi tunnus, joka on kaikkien käyttöön. Sivusto antaa tarinalle salasanan, joka on tarinakohtainen. Ottakaa talteen oman tarinanne salasana, jotta voitte tarvittaessa jatkaa tarinan lataamista myöhemmin.

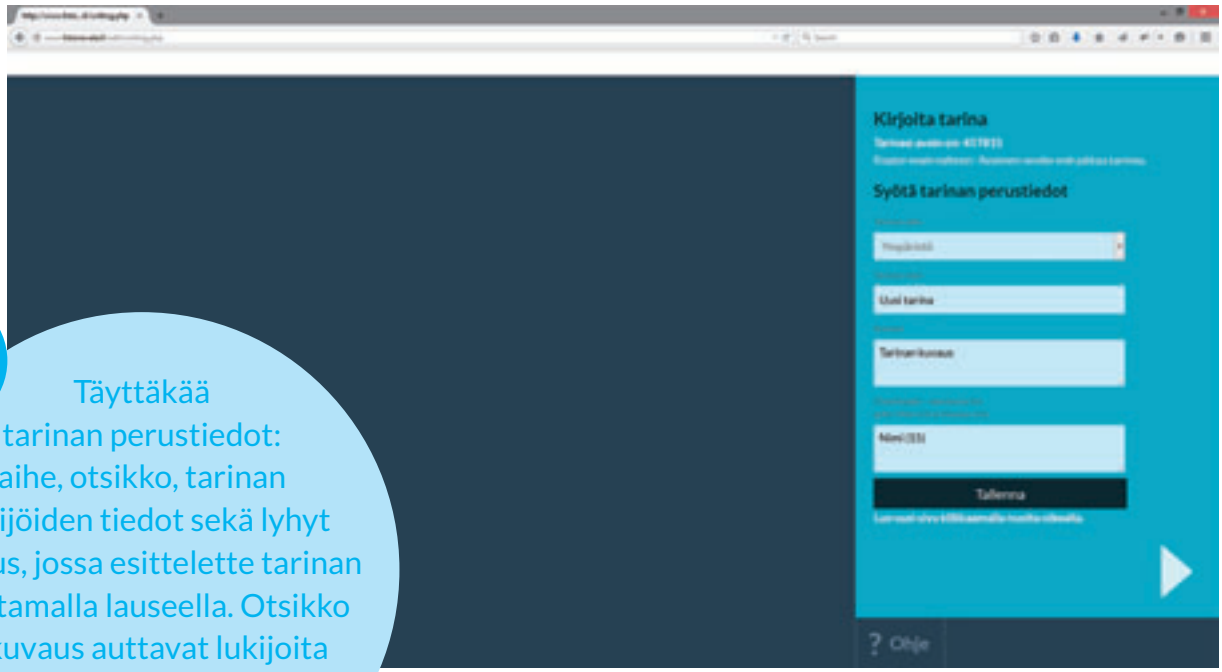

4.

Täyttäkää tarinan perustiedot: aihe, otsikko, tarinan tekijöiden tiedot sekä lyhyt kuvaus, jossa esittelette tarinan muutamalla lauseella. Otsikko ja kuvaus auttavat lukijoita löytämään kiinnostavia tarinoita.

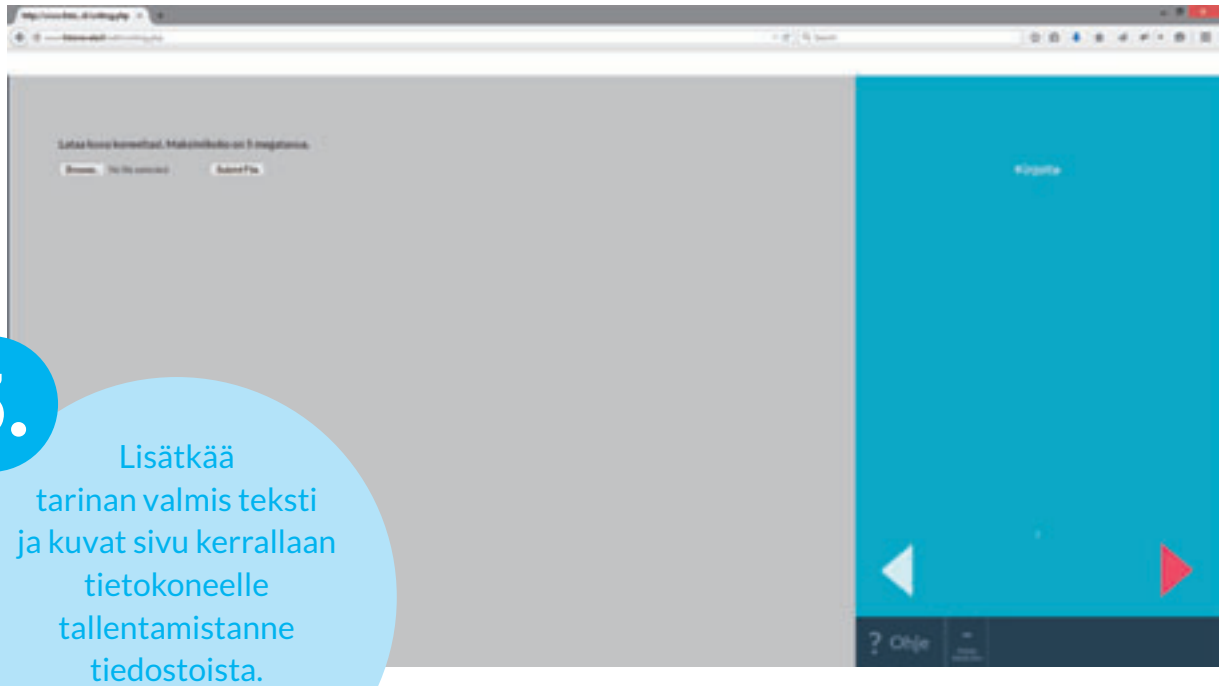

5.

Lisätkää tarinan valmis teksti ja kuvat sivu kerrallaan tietokoneelle tallentamistanne tiedostoista.

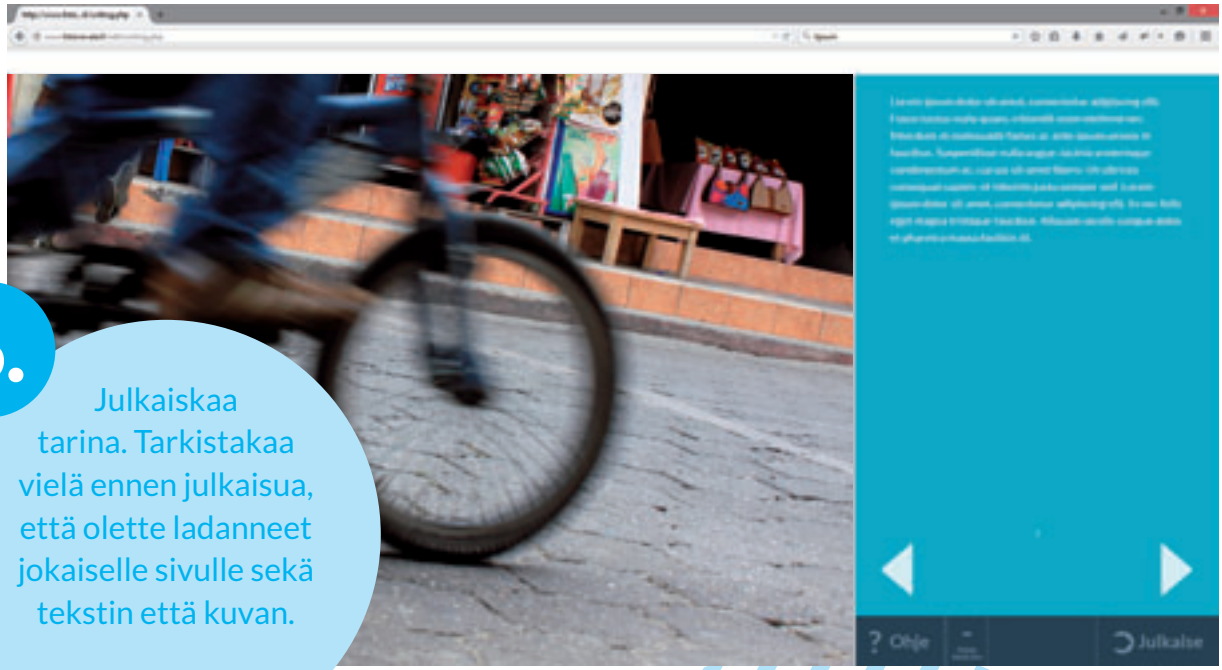

6.

Julkaiskaa tarina. Tarkistakaa vielä ennen julkaisua, että olette ladanneet jokaiselle sivulle sekä tekstin että kuvan.

6. OMAN TARINAN ESITTELY JA TOISTEN TARINOIHIN TUTUSTUMINEN

Tavoite: Tutustua muiden ryhmän jäsenten tarinoihin ja tarinoiden luomisprosessiin

Kesto: noin 5 min/ryhmä

Tarvikkeet: dataprojektori ja valkokangas tai tietokone

Kun kaikki ovat ladanneet tarinansa Fotonovela-sivustolle, tutustukaa työpajan aikana toteutettuihin tarinoihin yhdessä.

Tarinat voi heijastaa valkokankaalle. Jos osallistujia on vähän, kaikki voivat kerääntyä yhden tietokoneen ääreen. Ryhmä itse, ohjaaja tai vapaaehtoinen osallistuja lukee tarinan, jonka jälkeen ryhmä kertoo tarinan luomisesta. Ryhmää voi kannustaa kertomaan ajatuksistaan esimerkiksi kysymällä:

- Mistä idea syntyi?
- Mitkä asiat kiinnostivat ryhmää erityisesti?
- Mikä aiheen rajaamisessa oli haastavinta?
- Miten tarinointi ryhmänä sujui?

Kannusta osallistujia kertomaan luomastaan tarinasta perheelleen ja ystävilleen sekä tutustumaan muihin sivuston tarinoihin myöhemmin kotona.

7. ERI MAIDEN NUORTEN TARINOIHIN TUTUSTUMINEN

Työpajan viimeisessä vaiheessa osallistujat pääsevät tutustumaan eri maissa asuvien nuorten tarinoihin ja pohtimaan, mitä ne kertovat näiden nuorten todellisuudesta. Meillä kaikilla on ennakkokäsityksiä ja stereotyyppisiä ajatuksia todellisuuksista, jotka eivät ole meille niin tuttuja. Tarinoiden käsittely eri harjoitusten avulla mahdollistaa samankaltaisuuksien ja erilaisuuksien tunnistamisen ja pohtimisen sekä stereotypioiden ja ennakkokäsitysten haastamisen. Harjoitukset kehittävät monilukutaitoa ja lisäävät kulttuurien välistä vuorovaikutusta.

Tavoite:

- Tutustua eri maiden nuorten kertomiin tarinoihin
- Pohtia yhtäläisyyksiä ja erilaisuuksia
- Käsitellä ennakkoluuloja ja stereotypioita

ENNAKKOKÄSITYKSET JA MIELIKUVAT

Tavoite: Tiedostaa ja kyseenalaistaa omat ennakkokäsitykset

Kesto: 20–30 min (vaihe 1) + 10 min (vaihe 2)

Tarvikkeet: taulu ja tusseja tai liituja

Tämä harjoitus sopii tehtäväksi ennen, kuin tutustutaan eri maissa luotuihin Fotonovela-tarinoihin.

Vaihe 1

Valitkaa maa, jonka tarinoihin tulette tutustumaan. Pyydä oppilaita pohtimaan pareittain, mitä asioita, sanoja ja mielikuvia valitusta maasta tulee mieleen. Anna aikaa muutama minuutti. Jokainen pari käy kirjaamassa ideansa taululle. Lue lopuksi taululle kirjatut asiat ääneen. Ne kuvastavat ennakkokäsityksiä ja mielikuvia valitusta maasta. Keskustelkaa niiden herättämistä ajatuksista. Voitte myös pohtia yhdessä, miten ennakkokäsitykset ja stereotypiat syntyvät ja mikä niitä ylläpitää. Ota kuva ajatuskartasta, jotta voitte palata siihen myöhemmin.

Vaihe 2

Palatkaa vaiheen 1 ajatuskarttaan tarinoiden tutkimisen jälkeen – joko heti perään tai vaikkapa seuraavana päivänä. Vastasivatko tarinat ennakkokäsityksiä? Mitkä mielikuvat vahvistuivat? Mitkä muuttuivat?

Voitte myös pohtia **Totta vai tarua** -harjoituksen (s. 6) kysymyksiä.

KUVISTA TARINAKSI

Tavoite:
- Haastaa itseä kuvan katsojana ja tulkitsijana
- Oivaltaa, että kuvaa voidaan tulkita monella tapaa ja siihen voi liittyä monta tarinaa ja totuutta, joihin vaikuttaa paitsi kuvaaja, myös kuvan tulkitsija

Kesto: 20 min

Tarvikkeet: Ennakkoon valitut, irti leikatut ja paperille liimatut kuvat

Valmistelu:

Valitse etukäteen yksi Fotonovela-tarina, jossa on kiinnostavia ja keskenään erilaisia kuvia. Tulosta tarinan kuvat värillisinä niin monena kappaleena, kuin on ryhmiä. Leikkaa kuvat irti ja liimaa ne uudelle paperille (yksi tarina per paperi) niin, että kuvat ovat vasemmassa sarakkeessa ja oikealla on tyhjää tilaa. Liimaa kuvat puolille papereista oikeassa järjestyksessä ja puolille ”väärässä” järjestyksessä: viimeinen kuva ensimmäiseksi ja niin edelleen.

Työskennelkää pareittain tai kolmen hengen ryhmissä. Ryhmiä pitää olla parillinen määrä. Jaa jokaiselle ryhmälle oma paperi. Pyydä ryhmiä keksimään kuviin sopiva tarina. Kun tarinat ovat valmiit, jokainen ryhmä lukee vuorollaan tarinansa. Kuvat voi näyttää samaan aikaan Fotonovela-sivustolta (Tulostusnäkymä > Pelkät kuvat). Tarinoista tulee todennäköisesti hyvin erilaisia. Laittakaa lopuksi tekstit näkyviin ja lukekaa alkuperäinen tarina.

Keskustelkaa yhdessä:
- Onko eri ryhmien luomissa tarinoissa jotain samaa? Mitä?
- Millainen tunnelma eri tarinoissa on?

Vaihtoehto:

Voitte myös toteuttaa harjoituksen niin, että jokainen ryhmä lähtee liikkeelle yhdestä kuvasta (kaikilla sama) ja keksii tarinan kuvan pohjalta.

MYÖS MEILLÄ

Tavoite:
- Tarkastella samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia eri yhteiskunnissa
- Tutustua Fotonovela-tarinoihin

Kesto: 15–25 min oppilasmäärästä riippuen

Tarvikkeet: internetyhteys

Jokainen tutustuu itsenäisesti eri maissa tehtyihin tarinoihin ja valitsee tarinan, joka hänen mielestään

1. voisi sijoittua Suomeen

2. ei voisi sijoittua Suomeen.

Kukin esittelee ja perustelee valintansa tunnilla. Keskustelkaa valituista tarinoista yhdessä. Valitsivatko monet saman tarinan vai päätyivätkö kaikki eri valintoihin? Miksi?

MINUN VALINTANI

Tavoite:
- Tutustua Fotonovela-tarinoihin
- Harjaantua oman mielipiteen perustelemiseen

Kesto: 15–20 min

Tarvikkeet: internetyhteys

Tämän tehtävän ensimmäisen osan voi antaa kotitehtäväksi. Oppilaat tutustuvat Fotonovela-sivuston tarinoihin etukäteen kotona ja valitsevat yhden, joka on omasta mielestä esimerkiksi vaikuttavin, kiinnostavin tai ajankohtaisin. Pohtikaa tunnilla yhdessä:

- Millaisia teemoja tarinoissa nousee esiin?
- Miltä tarinat vaikuttavat?
- Esiintyykö tarinoissa nuoria? Millaisissa rooleissa? Uhreina vai sankareina? Passiivisessa roolissa vai toimijoina?
- Oliko helppo valita yksi tarina monien joukosta? Millä perusteella teit valinnan?

Vaihtoehto 1

Muutama oppilas esittelee muulle ryhmälle valitsemansa tarinan ja kertoo:

1. mikä tarinan aihe on ja mistä maasta se on,

2. mitä tarinassa tapahtuu,

3. keitä siinä esiintyy,

4. mikä tarinan viesti on ja

5. miksi valitsi juuri kyseisen tarinan.

Heijasta tarina seinälle samalla, kun se esitellään.

Vaihtoehto 2

Oppilaat esittelevät valitsemansa tarinat toisilleen pienissä ryhmissä. Heijasta kysymykset taululle, jotta kaikki ryhmät näkevät ne.

MITÄ KUVAN RAJAUS KERTOO?

Tavoite: Ymmärtää, että kuvan ulkopuolelle jää aina jotain ja että kuvaa rajaamalla kuvaaja vaikuttaa siihen, minkä viestin kuva välittää

Kesto: 15 min

Tarvikkeet: A4-kokoisia kuvia ja kehyksiä

Vaihtoehto 1

Työskennelkää kolmen tai neljän hengen ryhmissä. Jokainen ryhmä saa muutaman kuvan sekä erikokoisia ja -muotoisia kehyksiä (ks. liite internetissä: www.taksvarkki.fi > Opettajille > Oppimateriaalit ja julkaisut > Fotonovela-opas).

Tarkastelkaa kuvan rajausta. Miten kuva on rajattu? Miksi? Mitä kuvan ulkopuolelle jää? Kokeilkaa sitten kehysten avulla, mitä kuvasta voitaisiin rajata pois. Miten tarina tai viesti muuttuisi, jos kuva rajattaisiin toisin? Millaisella rajauksella kuvasta saisi tunnelmaltaan

a. iloisen?

b. ahdistavan?

c. surullisen?

d. riemukkaan?

Vaihtoehto 2

Tulostettu kuva liimataan tyhjälle A3-paperille. Pohtikaa ryhmissä, mitä kuvan ulkopuolella voisi tapahtua. Mitä ihmisiä, maisemia, tavaroita tai asioita kuvasta on rajattu pois? Jatkakaa kuvaa piirtämällä lisää sen ympärille. Mielikuvituksen käyttö on sallittua ja suotavaa! Miten kuva muuttuu?

ENSIVAIKUTELMA

Tavoite:
- Kehittää monilukutaitoa
- Pohtia ensivaikutelman syntyä

Kesto: 20 min

Tarvikkeet: internetistä tulostetut kuvat liimattuina paperiarkeille, kyniä

Valmistelut:

Kuvia pitää olla yhtä paljon kuin osallistujia. Liimaa jokainen kuva A4-kokoisen paperin ylälaitaan (ks. liite internetissä: www.taksvarkki.fi > Opettajille > Oppimateriaalit ja julkaisut).

Vaihtoehto 1

Asettukaa piiriin. Jokainen saa aluksi yhden kuvan ja kirjoittaa paperin alalaitaan ensimmäisen asian, joka kuvasta tulee mieleen. Ei pidä miettiä liian kauaa; ensimmäinen mieleen juolahtava asia riittää! Jokainen taittaa paperin niin, että kirjoitus peittyy ja antaa sen seuraavalle, joka vuorostaan kirjoittaa alalaitaan oman ensireaktionsa ja taittaa paperin, jottei tekstiä näy. Paperit kiertävät koko ringin. Avatkaa sitten taitellut paperit ja laittakaa kuvat esille piirin keskelle.

Tutkikaa yhdessä, millaisia asioita samasta kuvasta kirjoitettiin. Näkivätkö eri ihmiset kuvissa eri asioita? Kerro lopuksi, missä maassa kukin kuva on otettu ja mitä siinä tapahtuu. Yllättääkö tieto maasta tai kontekstista?

Tehtävän jälkipuinnissa on tärkeää korostaa, että jokainen näkee kuvan eri tavalla. Havaintoon vaikuttavat aiemmat kokemukset ja tieto sekä mielikuvat. Ennakkokäsityksemme värittävät havaintojamme, mikä on aivan luonnollista ja missä ei sinänsä ole mitään väärää. Ensivaikutelmaan ei kuitenkaan pitäisi takertua niin, ettei enää pysty muuttamaan käsitystään.

Vaihtoehto 2

Harjoituksen voi myös toteuttaa niin, että teippaa paperit ylälaidastaan seinälle ja osallistujat kiertävät kuvalta toiselle kirjoittaen oman ensivaikutelmansa ja taittaen sitten paperia. Purkuvaiheessa osallistujat kiertävät uudelleen kuvalta toiselle niin, että taitellut paperit on avattu ja kirjoitukset näkyvät.

Vaihtoehto 3

Kierrättäkää piirissä kuvia, jotka on liimattu A3-kokoisen paperin keskelle. Jokaisen kuvan kohdalla pitää kirjoittaa kuvan ympärille ensimmäinen sana, joka mieleen juolahtaa. Vaihtakaa sitten kuvaa. Vaihtojen on tarkoitus sujua nopeasti; kyse on ensireaktiosta!

SAMANKALTAISUUDET JA ERILAISUUDET

Tavoite: Oivaltaa, että nuorten elämässä on paljon samaa maasta riippumatta

Kesto: 15–20 min

Tarvikkeet: taulu, internetyhteys, erivärisiä paperilappuja (esim. liimalappuja)

Jakakaa taulu kahtia ja otsikoikaa puolikkaat ”Samankaltaisuudet” ja ”Erilaisuudet”. Tutkikaa eri maissa tehtyjä tarinoita Fotonovela-sivustolta ja kirjoittakaa pareittain tai kolmen hengen ryhmissä paperilapuille asioita, jotka ovat samanlaisia (esim. punaiset paperilaput) ja erilaisia (esim. siniset laput) kuin Suomessa. Lopuksi jokainen pari tai ryhmä tuo omat lappunsa taululle.

Lukekaa laput ääneen ja keskustelkaa niistä yhdessä. Kumpia löytyi enemmän, yhtäläisyyksiä vai eroavaisuuksia? Millaiset asiat ovat samalla tavalla? Missä näkyy eroja? Mistä ne johtuvat?

SAMA TEEMA, ERI MAA

Harjoitus ilmiöpohjaisen oppimisen tueksi

Tavoite:

- Verrata eri maiden nuorten tekemiä Fotonovela-tarinoita samasta teemasta
- Rajata ryhmän perehtymistä yhteen globaalin vastuun aihealueeseen
- Luoda omia tutkimuskysymyksiä ja käynnistää ilmiöpohjainen oppimisprojekti

Kesto: 45 min

Tarvikkeet: internetyhteys ja tietokone jokaiselle pienryhmälle, tekstinkäsittelyohjelma tai muistiinpanovälineet, liimalappuja tai muistilappuja, taulu tai fläppipaperia, opetussuunnitelmista poimitut globaalikasvatuksen tavoitteet, sekä tiedot mahdollisista arviointimenetelmistä.

Vaihe 1

Tutustukaa yhdessä ohjaajan ennalta poimimiin opetussuunnitelmien tavoitteisiin sekä tavoitteisiin sopiviin arviointimenetelmiin. Sopikaa niiden pohjalta ilmiöpohjaisen oppimisprojektin tavoitteista, arvioinnista ja toteutustavasta yhdessä. Kuhunkin on helppo palata projektin edetessä yhteisen keskustelun ja sopimisen pohjalta. Omaa oppimista ja osallistumista on niin ikään helpompi arvioida tavoitteiden määrittelyn jälkeen.

Vaihe 2

Osallistujat työskentelevät neljän hengen ryhmissä. He keskustelevat Fotonovelan teemoista (Meidän yhteiskuntamme, Nuorten oikeudet, Ympäristö ja kestävä kehitys sekä

Ihmissuhteet) ja valitsevat yhdessä yhden teeman, johon perehtyä tarkemmin. Tarkista, että ryhmät ovat päässeet teemasta yhteisymmärrykseen, sillä tässä vaiheessa voitte vielä muokata ryhmiä niin, että jokainen pääsee työskentelemään mielekkääksi kokemassaan ryhmässä. Lopullisen ryhmän koolla ei ole väliä, vaan tärkeintä on, että jokainen saa työskennellä kiinnostavan aiheen parissa.

Vaihe 3

Ryhmät perehtyvät teeman tarinoihin eri maista. Apuna voi käyttää seuraavia kysymyksiä: Mitä aiheita teeman alta löytyy? Ovatko aiheet samoja? Mikä aihe erityisesti kiinnostaa ryhmää ja kuinka siitä kerrotaan eri maissa luoduissa tarinoissa? Osallistujat rajaavat teeman sisällä mielenkiintoisimman aiheen ja ryhtyvät pohtimaan, mitä haluavat tietää aiheesta lisää. Yksi ryhmän jäsen toimii kirjurina ja kirjaa kaikki ajatukset yksittäisille liimalapuille. Ryhmät esittelevät pohdintansa ja ideansa vuorotellen tuoden liimalaput taululle tai niille varatulle isolle paperille. Muut ryhmät saavat haastaa esittelijöiden ideoita ja kehittää niitä edelleen. Katsokaa lopuksi, ovatko eri ryhmien pohdinnat päällekkäisiä ja järjestelkää liimalappuja mahdollisiin uusiin ryhmiin tutkittavien aiheiden mukaan. Jakautukaa uusiin ryhmiin aiheiden mukaan niin, että jokainen saa työskennellä itseään kiinnostavan aiheen parissa.

Vaihe 4

Uudet ryhmät ryhtyvät pohtimaan tutkimuskysymyksiä ja esittelevät valmiit kysymyksensä ohjaajalle. Kommentoi kysymyksiä ja tarkenna tai esitä lisäkysymyksiä, jotta ryhmä pääsee omaan aiheeseensa mahdollisimman monipuolisesti käsiksi. Lisäksi on hyvä antaa vinkkejä, mistä lähteistä aiheeseen perehtyminen tutkimuskysymysten pohjalta kannattaa aloittaa. Sujuvan työskentelyn varmistamiseksi jokainen ryhmä laatii välitavoitteet, jotta ilmiöprojektin lopputavoitteet saavutetaan. Välitavoitteita voidaan tarkentaa ja päivittää projektin aikana.

Vaihe 5

Ryhmät jatkavat valitsemaansa aiheeseen perehtymistä omatoimisesti seuraavilla oppitunneilla sekä mahdollisesti itsenäisesti tuntien välissä. Ohjaaja neuvoo ryhmää eteenpäin ilmiön äärellä ja sopii ryhmän kanssa sopivan ajankohdan välitavoitteiden tarkistusta varten. Ilmiöprojekti viedään loppuun yhteisellä purkukerralla, jolloin myös keskustellaan siitä, miten tavoitteet saavutettiin.

Fotonovela syntyi vapaaehtoisvoimin

Fotonovela-menetelmän loivat kulttuurialan ammattilaiset Antti Halonen ja Eeva Kemppi, jotka työskentelivät vapaaehtoisina Boliviassa, Taksvärkki ry:n yhteistyöjärjestössä kulttuurikeskus COMPAssa alkuvuonna 2010. He asuivat El Altossa, yhdessä Bolivian köyhimmistä kaupungeista, joka sijaitsee 4000 metrin korkeudella Andien vuoristossa.

Mistä Fotonovela sai alkunsa?

Antti: Idea syntyi, kun ryhdyimme pohtimaan, miten eri kieliä puhuvat nuoret voisivat olla vuorovaikutuksessa keskenään.

Eeva: Ajatus tarinanvaihdosta tuntui alusta lähtien ihanan yhteiseltä. Nuoret ovat paljon kuvien kanssa tekemisissä. Internetin käyttö alkaa olla tuttua myös Bolivian kaupunkilais-nuorille, mikä mahdollistaa tällaisen vuorovaikutuksen ja yhdistää nuoria eri puolilla maailmaa.

Miten ensimmäinen Fotonovela-työpaja meni Boliviassa?

Antti: Ensimmäiselle työpajalle oli paljon aikaa, joten pystyimme hiomaan menetelmää kaikessa rauhassa yhdessä nuorten kanssa. Työpajaan rynnisti parisenkymmentä nuorta, 10–14 -vuotiaita. Aluksi harjoittelimme kuvien ottoa ja kirjoittamista ja mietimme, mikä tekee tarinasta tarinan. Nuoret valitsivat aiheen, suunnittelivat tarinansa ja luonnostelivat kuvakäsikirjoitusta. Ideat ja piirrokset syntyivät vauhdilla. Valokuvia lavastettiin tai käytiin napsimassa lähipiirissä vaivattomasti, vaikka kameran käyttö oli osalle aivan uutta. Kirjoittaminen sen sijaan oli El Alton vilkkaille nuorille työlästä. Lopulta saimme kymmenkunta tarinaa valmiiksi. Osa tehtiin pareittain, osa yksin.

Eeva: Muutama hieno idea jäi ikävä kyllä toteuttamatta, kun tarinan tekijää ei ensitapaamisen jälkeen kuulunut enää paikalle. Ehkä kynnys kertoa tarinoita omasta elämästä nousi liian korkeaksi. Työpajasta jäi kuitenkin hyvä mieli sekä pajaan osallistuneille nuorille että meille.

Miksi Fotonovela-menetelmää kannattaa käyttää?

Eeva: Kun lähdimme Boliviaan vapaaehtoisiksi, tarkoituksemme oli nimenomaan olla nuorten kanssa, tutustua heihin ja kuulla heidän elämästään. Fotonovela-työpajat tarjosivat ainutlaatuisen mahdollisuuden kurkistaa nuorten maailmaan ja olivat siksi vapaaehtois-aikamme parasta antia. Fotonovelassa luodaan aito yhteys toiselle puolelle maailmaa. Se on aivan eri asia kuin katsoa vaikkapa Boliviasta kertova dokumentti. Fotonovela avaa silmiä toiselle kulttuurille ja antaa realistisen kuvan nuorten elämästä ja ajatvuksista eri kulttuurissa.

Antti: Fotonovela opettaa ryhmätyötaitoja, monilukutaitoa ja tarinallista ajattelua. Menetelmä on yksinkertainen ja helppo käyttää. Fotonovelassa nuorten ääni kuuluu aidosti.

Lisätietoa

Taksvärkki ry on kansalaisjärjestö ja yksi ensimmäisistä nuorten omista kehitysyhteistyöliikkeistä. Taksvärkki on toteuttanut kehitysyhteistyöhankkeita suomalaisten koululaisten ja opiskelijoiden Taksvärkki-kampanjoiden keräystuotoilla jo vuodesta 1967 lähtien. Monivuotiset hankkeet edistävät kehitysmaiden lasten ja nuorten ihmisoikeuksia, elämänhallintataitoja ja vaikutusmahdollisuuksia. Tavoitteena on, että nuorista tulee omien yhteisöjensä aktiivisia toimijoita ja kehityksen edistäjiä.

Suomalaisia nuoria Taksvärkki ry kannustaa globaaliin yhteisvastuuseen. Taksvärkki ry:n vapaaehtoiset kansainvälisyyskouluttajat vierailevat peruskouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa ja ohjaavat työpajoja, joissa tutustutaan lasten ja nuorten oikeuksiin sekä nuorten arkeen kehitysmaissa. Taksvärkki ry tuottaa lisäksi opettajille laadukkaita oppimateriaaleja ja menetelmiä globaalikasvatukseen. Taksvärkki ry:n globaalikasvatus tähtää yhdenvertaisuuden ja ihmisoikeuksien edistämiseen sekä herättelee pohtimaan ja purkamaan stereotypioita kehitysmaista.
www.taksvarkki.fi

COMPA on bolivialainen kansalaisjärjestö, joka sai alkunsa katulasten ja -nuorten yhteisöteatteritoimintana. Järjestö rekisteröitiin vuonna 1991, ja se on tehnyt yhteistyötä Taksvärkki ry:n kanssa vuodesta 2010 lähtien. COMPA se pyrkii haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten kapasiteetin vahvistamiseen voimaannuttamalla heitä taidetyöpajojen avulla. COMPAn kulttuurikeskuksissa opitaan ja toteutetaan eri taiteenlajeja kuten teatteria, kuvataidetta, musiikkia, sirkusta, kirjoittamista ja tanssia. Taideilmaisun kautta kehitetään nuorten vuorovaikutustaitoja, itseilmaisua ja itsetuntoa. Työpajojen ja teosten aiheet syntyvät ympäröivän yhteisön todellisuudesta ja tarpeista, ja siten taiteella pyritään sosiaaliseen muutokseen.
www.facebook.com/compa.teatrotrono

PAMI on vuonna 1989 perustettu guatemalalainen kansalaisjärjestö. Se on ollut Taksvärkki ry:n kumppani vuodesta 2007. PAMI ajaa lasten ja nuorten oikeuksia sekä ruohonjuuritasolla että poliittisen vaikuttamistyön kautta. PAMIn toimintaideaan kuuluu nuorten tukeminen aktiiviseen kansalaisuuteen tarjoamalla heille tietoja ja taitoja yhteiskunnalliseen vaikuttamistyöhön. Työn perustana on nuorille luontevat tiedotus- ja vaikutuskanavat kuten mediatyö, seinämaalaukset, tempaukset ja tapahtumien järjestäminen. Lisäksi PAMI on aktiivisesti mukana kuntatason lapsi- ja nuorisopolitiikan sekä lastensuojelun kehittämisessä toimintapaikkakunnillaan.
www.pami-guatemala.org

LIITE: Tiedote koteihin

Taksvärkki ry:n Fotonovela-työpaja

Hyvät _____ koulun ___. luokan oppilaiden vanhemmat,

Koulussa toteutetaan viikolla _____ Fotonovela-työpaja. Fotonovela on Taksvärkki ry:n toiminnallinen työpaja, jonka tarkoituksena on antaa nuorille mahdollisuus jakaa ajatuksiaan ja kokemuksiaan tarinoiden välityksellä yli kulttuurirajojen.

Fotonovelassa kerrotaan valokuvien ja tekstien avulla lyhyt tarina ja ladataan se sivustolle www.fotonovela.fi, joka on kävijämäärältään pieni mutta avoin sivusto. Fotonovela-tarinat syntyvät nuorten ottamista valokuvista ja kirjoittamista teksteistä. Kaikki tarinat ovat verkossa luettavissa. Tarinoita käännetään espanjaksi ja englanniksi, jotta nuoret eri puolilla maailmaa voivat lukea toistensa tarinoita. Työpajoja on toteutettu Suomen lisäksi Boliviassa kulttuurikeskus COMPAssa ja Guatemalassa nuorisojärjestö PAMIssa.

Nuoret suunnittelevat itse tarinansa ja valokuvien sisällön. Ketään ei kuvata vasten hänen tahtoaan. Opettaja ja työpajan ohjaaja vastaavat siitä, että nuoret eivät esiinny kuvissa tunnistettavasti. Oppilaan koko nimeä ei julkaista kuvien yhteydessä nettisivuilla, ja otetun kuvan tekijänoikeus kuuluu sille, joka kuvan on ottanut.

Haemme lupaa lapsenne töiden julkaisuun Taksvärkki ry:n www.fotonovela.fi -verkkosivuilla ja lupaa julkaista kuva, jossa lapsi mahdollisesti esiintyy.

JULKAISU- ja KUVAUSLUPA

Oppilaan nimi _____

Koulu _____

Annan / En anna lupaa lapseni työpajassa toteuttamien töiden julkaisuun.

Annan / En anna julkaisulupaa kuville, joissa lapseni esiintyy.

___ / ___ 20___

Huoltajan allekirjoitus, nimenselvennys ja puhelinnumero

Taksvärkki ry on suomalainen kansalaisjärjestö, jonka kehitysyhteistyöhankkeet edistävät kehitysmaiden lasten ja nuorten elinoloja, ihmisoikeuksia ja vaikuttamismahdollisuuksia. Kampanjoillaan Taksvärkki ry kannustaa suomalaisia nuoria globaaliin yhteisvastuuseen. **Lisätietoa: www.taksvarkki.fi.**

“**Aito vuorovaikutuksen tuntu toisella puolella maailmaa asuvien nuorten kanssa.**” -opettaja

“**Mukavuusaste 10/10**” -oppilas

“**Pidin Fotonovelan tarinoista, koska ne kertovat eri maiden kulttuureista ja asioista**” -oppilas

Jokaisella on jotain ainutlaatuista sanottavaa, ja fotonovela antaa tilaisuuden kertoa sen.

Fotonovela on tarinoita etelästä ja pohjoisesta, ajatuksenvaihtoa sekä kokemusten ja kertomusten jakamista valokuvien ja tekstien avulla.

Fotonovela.fi

TAKSVÄRKKI ry
DAGSVERKE rf